

Imyanya ndangagitsina.

IMYANYA NDANGAGITSINA Y'UMUGORE.

Imyanya ndangagitsina y'inyuma y'umugore igizwe n'ibyiciro bibiri by'inyama zikoze ishusho ijya kuba uruziga rusongoye kandi rudafunze. icyiciro giherereye inyuma (hanze) ni **imigoma** naho igiherereye imbere ni **imishino** cyangwa **imisundi**. Akamaro k'izi nyama ni ugutwikira no kurinda inda ibyara. Ahagana hejuru y'imishino hari akanyama gato kiburungushuye kitwa **rugongo**. **Rugongo** ikoze mu ngiramubiri zimwe n'izikoze imboro kandi kuyikoraho bitera ubushagarira. **Umuyoboro w'inkari** ni umuyoboro muto uyobora inkari uzivana muruhago uzijyana hanze. **Inda ibyara** ni umwenge usohokeramo **imihango**. Imyanya ndangagitsina y'inyuma yose y'umugore iteranye yitwa **igituba**.

Amagambo y'ingenzi.

Igituba: Imyanya ndangagitsina y'inyuma y'umugore igizwe n'imishino cyangwa imisundi, imigoma na rugongo.

Imigoma: Ibihe bibiri bizengurutse inda ibyara (kimwe iburyo ikindi ibumoso) bishinzwe gutwikira no kurinda imyanya ndangagitsina.

Imishino cyangwa imisundi: Uduce tubiri dukikijwe n'imigoma dutangirira kuri rugongo tukamanuka dukikije umuyoboro w'inkari n'inda ibyara.

Inda ibyara (igituba): Umuyoboro uhuza nyababyeyi/umura no hanze. Niho imibonano mpuzabitsina ibera. Ninaho amaraso y'imihango y'umugore anyura asohoka; akaba ari naho umwana anyura avuka.

Rugongo: Akabiri cyangwa akanyama gato kiburungushuye kari ku mutwe w'imishino gatera ubushagarira/ubushake iyo bagakozeho.

Umwenge/umuyoboro w'inkari: Umwenge muto usohora inkari mu ruhago uzijyana hanze y'umubiri.

Inkondo y'umura (inkondo ya nyababyeyi): Ni irembo rya nyababyeyi riyihuza n'inda ibyara.

Imiyoborantanga: Ni uduheha intanga zinyuramo zivuye mu dusabo tw'intangangore zijya mu mura/nyababyeyi.

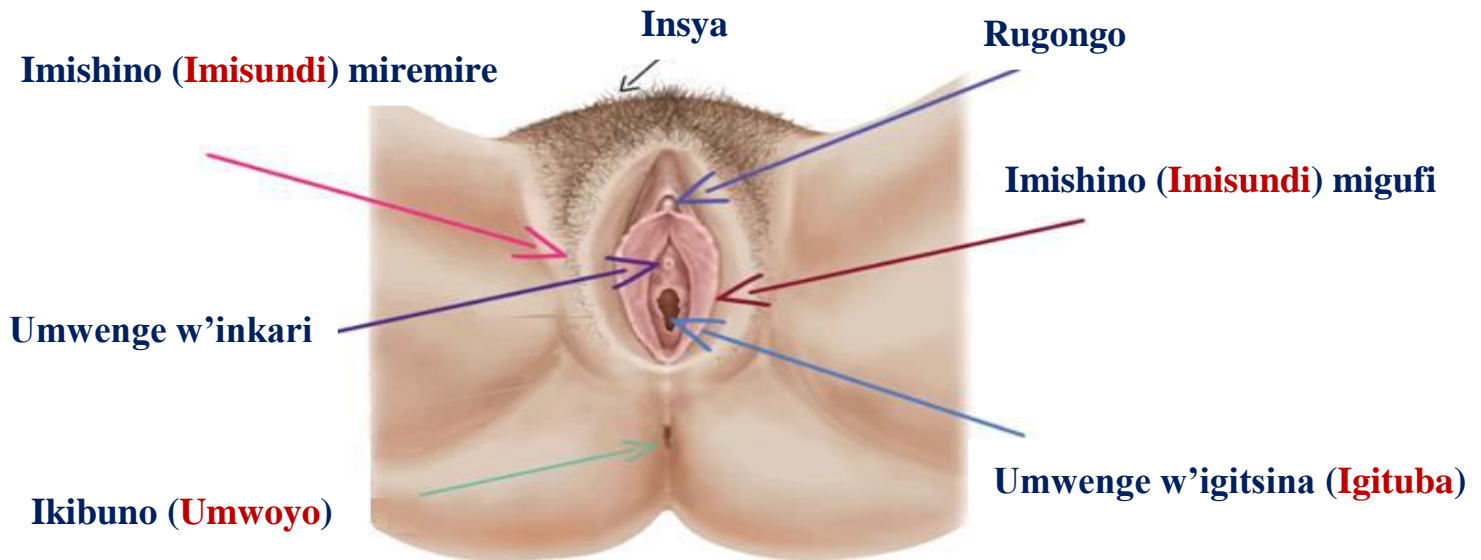
Gusama: Guhura kw'igi cyangwa intangangore n'intangangabo.

Udusabo tw'intanga: Udusabo tubamo ibihumbi n'ibihumbi by'intangangore zitarahisha. Akamaro katwo ni ukurera intangangore.

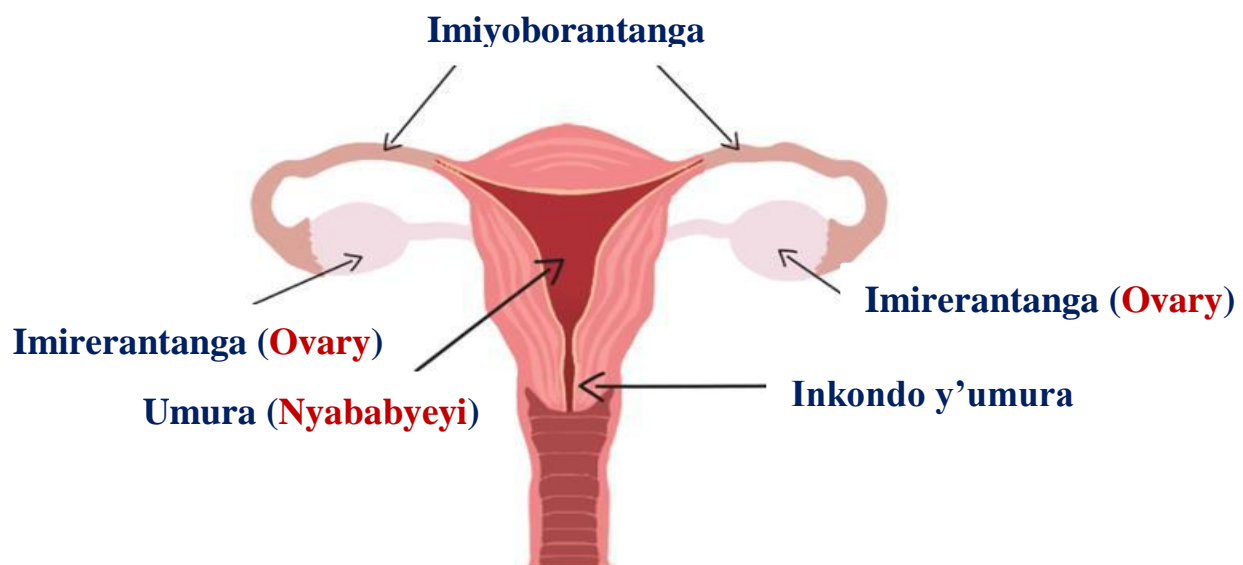
Intangangore: Ingirangingo y'igitsina gore.

Uburumbuke: Kurekurwa kw'intanga ngore yahishije iva mu murerantanga.

Imyanya myibarukiro y'umugore igaragara inyuma.

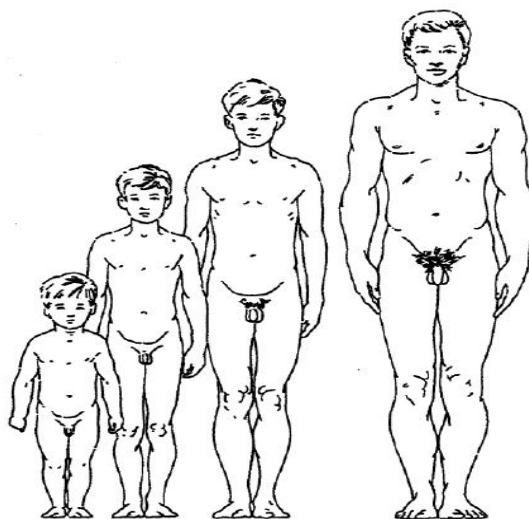
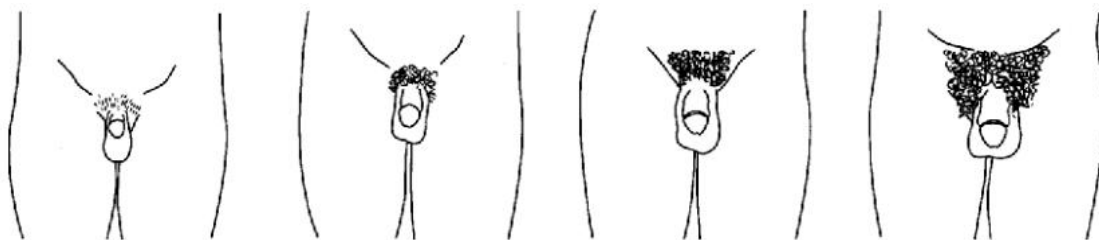
Imyanya myibarukiro y'umugore igaragara imbere.

Impinduka ziba ku mibiri y'abahungu mu gihe cy'ubugimbi.

- Ubwiyongere bw'ibiro n'uburebure.
- Imikaya irakomera.
- Invubura z'ibyuya n'iz'ibinure zirakora cyane, impumuro y'umubiri igahinduka.
- Kwi Yongera kw'ingufu z'umubiri.
- Kumera insya, incakwaha, ubwanwa n'impwempwe (kuri bamwe).
- Ashobora kurwara ibiheri.
- Kuniga ijwi.
- Kwaguka kw'ibitugu n'igituza.
- Ku bahungu bamwe amabere arakuraho gato ariko ntibimare igihe.
- Kwiroteraho.
- Gukura mu gihagararo.
- Gukura kw'imyanya myibarukiro.

Muri iki gihe umusore ashobora gutera inda igihe akoze imibonano mpuzabitsina idakingiye kabone n'ubwo yaba atariroteraho.

Kuva mu bwana ukaba ingimbi.

Mu gihe cy'ubugimbi abahungu barashyukwa. Iki ni igihe igitsina cy'umuhungu kiba cyafashe umurego, kikaba kinini, kigakomera, kikeguka. Gushyukwa biza kenshi iyo watekereje ibintu birebana n'igitsina cyangwa se nta mpamvu. Gushyukwa ntibivuga ko ari ngombwa gukora imibonano mpuzabitsina.

Abahungu kandi bakiroteraho. Kurota ni igihe amasohoro (**amatembabuzi ajya kuba umweru kandi afashe arimo intangangabo**) asohoka mu gitsina cy'umuhungu.

Ntabwo ari ngombwa ko uko umugabo cyangwa umuhungu ashyutswe asohora. Iyo hashize akanya gato gushyukwa birashira bitagize icyo bitwara. Igihe **amasohoro** agiye mu gitsina cy'umukobwa cg umugore ashobora **gusama**.

Gushyukwa ni iki?

Gushyukwa biba igihe igitsina cy'umugabo (**imboro**) cyuzuyemo amaraso kigahagarara nk'igiti. Gushyukwa biterwa n'uko umuhungu atekereje ibintu biganisha ku mibonano mpuzabitsina, ariko hari n'ubwo byizana. Abahungu nta bubasha bafite bwo kugena igihe bashyukirwa kandi birasanzwe ko mu gitondo iyo bakangutse basanga bashyutswe. Iyo umuhungu asinziriye nijoro imboro ye ishobora gushyukwa ikongera igashyukukwa incuro zigera kuri zirindwi, ibi ni ibisanzwe kandi byerekana ko ari muzima. Gushyukwa ntibivuga ko umuhungu akeneye gukora imibonano mpuzabitsina.

Iyo umuhungu yashyutswe kunyara biramugora kuko hari umukaya uba wafunze uruhago, bityo agomba gutegereza ko ashayukukwa ngo abone kunyara.

Gusohora ni iki?

Bavuga gusohora igihe amasohoro avuye mu gitsina cy'umuhungu cyangwa umugabo cyari cyashyutswe.

Abahungu ntibavukana intanga ngabo ahubwo imibiri yabo itangira kuzikora iyo bageze mu bugimbi.

Umubiri w'umuhungu utangira gukora intanga kuva mu bugimbi kugeza igihe apfiriye. Iyo amasohoro yinjiye mu nda ibyara y'umugore ashobora gusama.

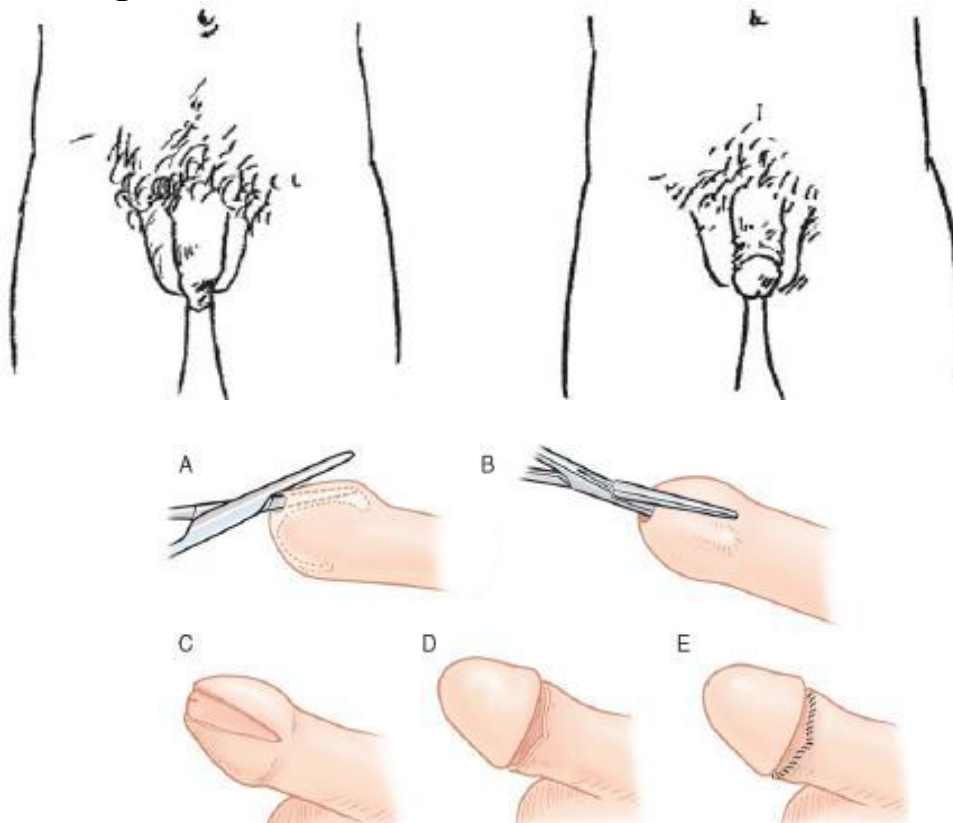
Kwiroteraho ni iki?

“**Kwiroteraho**” ni igihe igitsina cy’umuhungu cyangwa umugabo gifashe umurego cyangwa **cyashyutswe** kikarekura amasohoro asinziriye. Amasohoro akaba ari amatembabuzi arimo intangangabo, zikorwa n’amabya.

Ibi bituma iyo bakangutse basanga umwenda wabo w’imbere cyangwa uburiri byatose. Iyo umuhungu abonye ibi atari asanzwe abizi bishobora kumuhangayikisha. Nyamara kwiroteraho ni ibintu bisanzwe kandi byerekana ko umuntu ari muzima. Umuhungu nta bushobozi afite bwo guhagarika kwiroteraho.

Gukebwa kw’abagabo ni iki?

Ni igikorwa gikorwa abana b’abahungu bakivuka, uretse ko mu mico imwe babikora batinze, cyo gukata agace k’igihu cyangwa cyose gitwikiriye umutwe w’igitsina cy’umugabo (**imboro**). Hari igihe iki gikorwa kitaba kigamije kurengera ubuzima bw’umuntu ahubwo kigakorwa kuberako umuco. Igitsina gikebwe n’ikidakebwe bikora kandi bikaryohereza n’imibonano mpuzabitsina kimwe. Biravugwa cyane ko gukebwa byongera amahirwe yo kutandura agakoko gatera SIDA.

IMYANYA NDANGAGITSINA Y'UMUGABO.

Kuva mu bugimbi kugera igihe umugabo apfuye, **udusabo tw'intanga (amabya)** dukora **intanga ngabo**.

Amabya aba mu **isaho** yayo. Uko intanga zikura zijya mu **murerantanga (epididymis)**, zikahamara ibyumweru bibiri nyuma zikajya mu miyoborantanga (**vas deferens**). Iyi miyoborantanga inyura mu **mvubura (seminal vesicles and prostate gland)** zirekura amatembabuzi yivanga n'intanga bigakora **amasohoro**. Mu gihe cyo **gusohora**, amasohoro anyura mu **mboro** no mu **muyoboro w'inkari** akajya hanze. **Umwenge w'inkari** ni akenge kari ku gitsina cy'umugabo inkari cyangwa amasohoro bisohokeramo.

Imikurire y'imyanya myibarukiro y'umugabo:

- Igihe umwana w'umuhungu akiri muto, imyanya myibarukiro ye iba isa n'isinziye. Itangira gukura mu gihe cy'ubugimbi, igatangira imyiteguro ijyanye no kororoka. Icyo gihe amabya ye arakura akaba manini bitewe na wa musemburo wa kigabo uvuburwa n'amabya.
- Amabya atangira gukora intanga kuva igihe cy'ubugimbi kugeza umugabo apfuye. Bitandukanye n'umukobwa uvukana intangangore ze zose zikagenda zikura imwe gusa buri kwezi kuva mu gihe cy'ubwangavu kugeza acuze.
- Iyo umuhungu atangiye gusohora, bivuga ko ashobora gutera inda akoze imibonano mpuzabitsina. Ni ngombwa kwirinda gukora imibonano mpuzabitsina cyangwa wayikora ugakoresha gakingirizo kuko ushobora gutera inda cyangwa ukandura indwara zandurirwa mu mibonano mpuzabitsina.

Amagambo y'ingenzi.

Igitsina cy'umugabo (Imboro): Umwanya ndangagitsina w'inyuma ku muhungu/mugabo usohokeramo amasohoro n'inkari. Niwo mwanya ukora imibonano mpuzabitsina.

Ni urugingo rw'igitsina gabo (abahungu/abagabo) rugizwe n'umubiri ufobagana ruba hagati y'amaguru hejuru y'amabya.

Ni urugingo rwinjira mu nda ibyara y'umugore/umukobwa mu gihe cy'imibonano mpuzabitsina kandi niho amasohoro anyura.

Ni igitsina cy'umuhungu kibyimba iyo ashaka gukora imibonano mpuzabitsina.

Igishishwa cy'imboro gitwikira umutwe w'imboro kandi nicyo bakebaho mugihe cyo gukebwa.

Amabya: Imyanya myibarukiro ku bahungu/bagabo ikora intangangabo.

Ni udusabo tubiri tuba muni y'imboro ku bahungu/bagabo. Mu mabya ninaho imisemburo imwe n'imwe y'abahungu/abagabo ikorerwa.

Isaho y'amabya: Ni agahu gatwikira kandi kakarinda amabya.

Agasaho k'amabya: Agahu gafubika cyangwa gatwikira amabya.

Amasohoro: Amatembabuzi asohoka mu mboro y'umugabo igihe asohoye.

Gusohora: Kurekura amasohoro kw'imboro.

Uturerantanga: Hejuru ya buri bya, hometseho akarerantanga ari naho intanga zikurira.

Intangangabo: Ingirangingo y'igitsina gabo.

Umurerantanga: Umwanya intanga zikuriramo nyuma yogukorwa n'amabya.

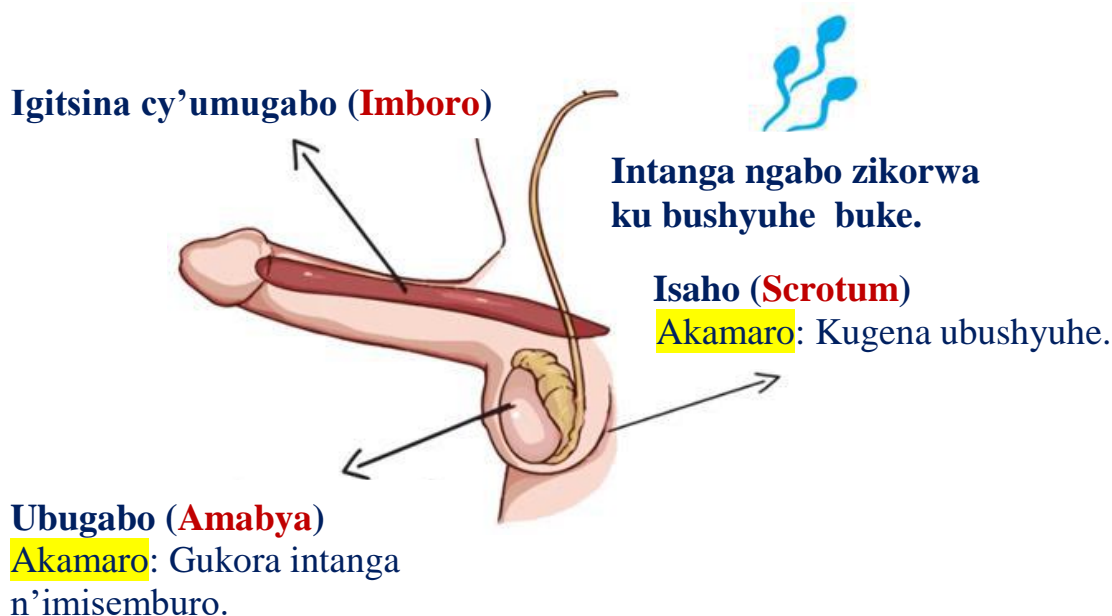
Umuyoboro/umwenge w'inkari: Umuyoboro usohora inkari mu ruhago, kandi usohora n'amasohoro.

Umuyoborantanga: Ni umuyoboro utwara intanga ngabo uzivana mu mabya uzijyana mumuyoboro w'inkari uba mu mboro.

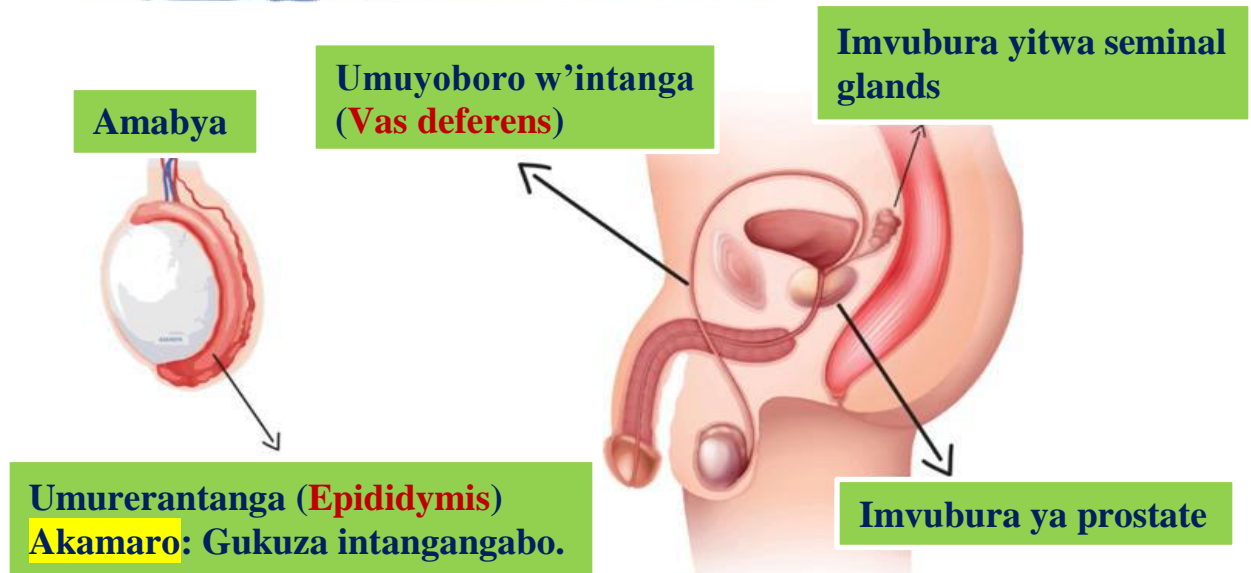
Imvubura ya porositete: Imvubura ikora amatembabuzi ameze nk'amata intanga ngabo zibamo.

Imvubura ya vesicule: Imvubura ntoya ikora amatembabuzi afashe kandi afatira ashinzwe guha imbaraga intangangabo.

Imyanya myibarukiro y'umugabo igaragara inyuma.

Imyanya myibarukiro y'umugabo igaragara imbere.

Impinduka mu myifatire n'imytwarire y'ingimbi n'abangavu.

Ubugimbi n'ubwangavu burangwa n'imihindagukire ku mubiri, mu bitekerezo no mu myitwarire.

Impinduka z'imitekerereze n'ibiyumviro ku bahungu n'abakobwa:

Mu bintu bihinduka ku muhungu no ku mukobwa muri iki gihe, harimo:

- Guhindagurika mu mico no mu myitwarire.
- Gushaka kwigenga no kwibanira n'urungano.
- Kugira amatsiko yo gukora imibonano mpuzabitsina.
- Guha agaciro gakomeye ibyo bagenzi be bavuze cyangwa bakoze rimwe na rimwe kurusha iby'ababyeyi.
- Kwifuza uwo badahuje igitsina.
- Kwita cyane ku mubiri we (Kwiyitaho, kwisukura, kwambara neza...).
- Guhubuka mu gufata ibyemezo.
- Kurarikira ibigezweho.
- Kwiyehera no kwirarira.
- Kumva ntacyo atinya no kudatekereza ku ngaruka z'ibyo akora.
- Kwishidikanyaho ntiyigirire icyizere.
- Gutangira kugira inshuti badahuje igitsina.
- Bamwe mu ngimbi n'abangavu batangira kwiga ingeso yo kwikinisha.

Ibi bishobora no gukomeza mu byiciro bikurikira iyo hatabaye ubujyanama bwihariye.